

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту

«Затверджую»

Т.в.о. Завідувача кафедри

_____ **д.е.н., професор,**
Михайлова Л.І.

«__» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія

Галузь знань: 10 «Природничі науки».

Спеціальність: 101 «Екологія».

Факультет: Агротехнологій та природокористування

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з «Психології» для студентів за напрямом підготовки 101 «Екологія».

Розробники: **к.е.н., доцент Галинська А.В.**

_____ (_____)
прізвище, ініціали *підпис*

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри менеджменту.

Протокол від «27» серпня 2019 року № 1.

Т.в.о. завідувача кафедри

_____ **(Л.І. Михайлова)**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено:

Декан факультету агротехнологій та
природокористування

_____ (І.М. Коваленко)

Декан факультету економіки і менеджменту

_____ (Н.І. Строченко)

Методист навчального відділу

_____ (_____)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 10 «Природничі науки»	<i>Нормативна</i>
Модулів - 2	Спеціальність: 101 «Екологія»	Рік підготовки
Змістових модулів: 4		2019-2020-й
		Курс
		3
Загальна кількість годин - 90		Семестр
		5-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,9 самостійної роботи студента – 3,0	Освітній ступень: <i>бакалавр</i>	12 год.
		Практичні, семінарські
		26 год.
		Самостійна робота
		52 год.
		Індивідуальне завдання:
	Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить, %:

для денної форми навчання – _____/(38/52)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння теоретичними знаннями з психології та набуття відповідних умінь та навичок сучасної особистісної та ділової комунікації.

Завдання: формування у майбутніх фахівців сучасного системного мислення, розвиток інтелекту та психічних властивостей, які є складовою сучасної моделі фахівців в різних галузях діяльності.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: науково теоретичні основи психології, а саме природу психіки людини; основні психічні функції та їх фізіологічні механізми; форми засвоєння людиною дійсності; сутність процесів навчання і виховання та методи за допомогою яких вони здійснюються; основні соціально-психологічні умови, що забезпечують життєдіяльність людини; психічні процеси і стани, що визначають особливість проявів поведінки людини в соціальному середовищі; роль свідомості та самосвідомості у поведінці, діяльності і формуванні особистості людини; основні соціально-психологічні умови, що забезпечують життєдіяльність людини; наукові теорії психології, які пояснюють сутність соціально-психологічних проблем груп і колективів та психологічний клімат у них; основи міжособистісної культури спілкування; психологію спілкування і діяльності; наукові теорії педагогіки та психології, які пояснюють сутність соціально-психологічних умов, мотиви, що спонукають до трудової діяльності; типологію та стилі індивідуальної управлінської діяльності; основи професійної діяльності; психологію ринкових відносин, переговорів та управління тощо.

Вміти: аналізувати особливості здійснення процесів навчання і виховання та застосовувати методи сприйняття знань при вивченні даної дисципліни; інтерпретувати власні психічні стани; аналізувати особливості здійснення процесів навчання і виховання та застосовувати методи сприйняття знань при вивченні даної дисципліни; визначити типи темпераменту, складати психологічну характеристику особистості, усвідомлювати закономірності міжособистісних стосунків у побуті та колективі; визначити стиль керівництва колективом; застосувати теоретичні знання до вирішення практичних проблем виробництва, соціально-професійного самовизначення; здійснювати психологічний аналіз професійної діяльності і дисципліни; здійснювати професійну діяльність на засадах етики і соціальної відповідальності.

3. Програма навчальної дисципліни

Обговорена та схвалена на засіданнях президії НМК з менеджменту і адміністрування «22» квітня 2009 р. протокол №22 з доповненнями від 18 травня 2010. Протокол №24 та 09 листопада 2011 протокол № 26.

Модуль 1. Психологія як наука та пізнавальні процеси.

Змістовний модуль 1. Психологія в комплексі наук про людину.

Тема 1: Психологія в комплексі наук про людину. Система явищ, які вивчає сучасна психологія. Предмети досліджень психології.

Історичні етапи розвитку психології. Місце психології серед інших наук. Психічна реальність. Структура сучасної психології.

Тема 2: Формування та розвиток особистості. Психологія особистості. Поняття особистості. Психологічна структура особистості. Основні фактори, які впливають на розвиток та формування особистості.

Структура і функціонування ЦНС людини. Мозок, людська психіка, психічне в єдності світу. Поняття про темперамент та його типи. Здібності, їх види, структура. Формування здібностей. Поняття про досвід. Характер, структура, акцентуація характеру. Спрямованість, мотивація, прояв потреб. Рівень домагань особистості. Основні теорії розвитку особистості. Соціальна ситуація розвитку особистості. Етапи особистісного вікового розвитку. Рушійні сили розвитку особистості. Виховання особистості. Психологічні механізми формування особистості. Пізнавальні, емоційні, вольові психічні процеси.

Змістовий модуль 2. Психологія особистості, спілкування і діяльності

Тема 3: Психологія спілкування і діяльності. Взаємозв'язок спілкування і діяльності. Функції спілкування. Види спілкування. Психологічна структура діяльності. Спрямованість менеджера як основа професійної діяльності. Спілкування як соціальний феномен. Особливості управлінського спілкування. Проблеми міжособистісного сприйняття в управлінському спілкуванні. Умови ефективної взаємодії в управлінському спілкуванні. Творча діяльність.

Тема 4: Людина в колективі. Психологія групи, колективу. Формування трудового колективу. Аналіз міжособистісних взаємовідносин. Ділова оцінка персоналу. Види та класифікація груп. Характеристика групи як соціального феномену. Групова динаміка та рівні проблем управління. Функції ефективної групи та соціальні ролі її членів. Умови ефективного групового вирішення проблем. Характеристика членів групи як фактор ефективності. Поняття соціально-психологічного клімату колективу. Його ознаки. Між особові відносини. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках. Явище лідерства.

Модуль 2. Людина в колективі.
Змістовий модуль 3. Людина в колективі.

Тема 5. Психологія ринкових відносин і управління. Економічна психологія. Психологія споживання. Особливість розвитку менеджменту ринкових відносин. Психологія ринкових відносин. Психологічні передумови утворення організації. Психологія управління. Психологія управління нововведеннями в організації. Вивчення поняття вчинку у психології. Структура вчинку.

Тема 6. Професійна етика фахівця та основи його професійної діяльності. Психологія взаємодій в бізнесі. Моральна культура як складова загальнолюдської культури. Професійна етика та етикет як сукупність правил поведінки людини. Корпоративна етика в менеджерській діяльності. Методи управління етикою. Етичні проблеми у бізнесі. Етична поведінка як сукупність вчинків та дій людей. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Психологія в комплексі наук про людину					
Змістовний модуль 1. Психологія в комплексі наук про людину.					
Тема 1. Психологія в комплексі наук про людину.	15	2	4	-	9
Тема 2. Формування та розвиток особистості. Психологія особистості.	15	2	4	-	9
Разом змістовним модулем 1	30	4	8	-	18
Змістовий модуль 2. Психологія особистості, спілкування і діяльності					
Тема 3. Психологія спілкування і діяльності.	15	2	4	-	9
Тема 4. Людина в колективі.	15	2	4	-	9
Разом за змістовним модулем 2	30	4	8	-	18
Модуль 2. Людина в колективі.					
Змістовий модуль 3. Людина в колективі.					
Тема 5. Психологія ринкових відносин і управління.	14	2	4	-	8
Тема 6. Професійна етика фахівця та основи його професійної діяльності.	16	2	6	-	8
Разом за змістовним модулем 3	30	4	10	-	16
Усього годин	90	12	26	-	52

5. Теми та план лекційних занять

№	Назва теми та план	Кількість годин
1	Психологія в комплексі наук про людину. План 1. Система явищ, які вивчає сучасна психологія. 2. Предмети досліджень науки психологія. 3. Методологія науки.	2
2	Формування та розвиток особистості. Психологія особистості. План 1.Поняття особистості. 2.Основні теорії розвитку особистості. 3.Структура особистості. 4.Соціальна ситуація розвитку особистості. 5.Етапи особистісного вікового розвитку. 6.Рушійні сили розвитку особистості. 7.Виховання особистості. 8.Психологічні механізми формування особистості.	2
3	Психологія спілкування і діяльності. План 1.Взаємозв'язок спілкування і діяльності. 2.Функції спілкування. 3. Види спілкування. 4. Психологічна структура діяльності. 5. Спрямованість менеджера як основа професійної діяльності.	2
4	Людина в колективі. План 1.Поняття спільності, групи, колективу. 2.Формування трудового колективу. 3.Аналіз міжособистісних відносин. 4.Ділова оцінка персоналу. 5.Поняття соціально-психологічного клімату колективу.	2
5	Психологія ринкових відносин і управління. План 1.Економічна психологія. 2.Психологія споживання. 3.Особливість розвитку менеджменту ринкових відносин.	2
6	Професійна етика фахівця та основи його професійної діяльності. План 1. Психологія взаємодій в бізнесі.	2

	2. Моральна культура як складова загальнолюдської культури. 3. професійна та етикет як сукупність правил поведінки людини. 4. Корпоративна етика в менеджерській діяльності.	
	Разом	12 год

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Розвиток психіки і свідомості.	4
2	Проблема особистості в психології.	4
3	Формування і розвиток особистості.	4
4	Вивчення самооцінки особистості.	4
5	Індивідуальні відмінності в психіці людей.	4
6	Психіка та форми її прояву.	6
	Разом	26 год

7. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Психологія і педагогіка в комплексі наук про людину. План: 1. Основні підходи до визначення історичних етапів розвитку психологічної науки. 2. Місце психології серед інших наук. 3. Психічна реальність. 4. Структура сучасної психології.	9
2	Тема 2. Формування та розвиток особистості. Психологія особистості. План: 1. Структура і функціонування ЦНС людини. 2. Мозок, людська психіка і психічне в єдності світу. 3. Поняття про темперамент і його типи. 4. Поняття волі та її функції. Локус контролю, вольові дії, вольові якості.	9

	5. Здібності, їх види, структура. Формування здібностей. 6. Поняття про досвід. 7. Характер, структура, акцентуація характеру. 8. Спрямованість. Мотивація як прояв потреб. Рівень домагань особистості	
3	Тема 3. Психологія спілкування і діяльності. План: 1. Спілкування як соціальний феномен. Особливості управлінського спілкування 2. Проблеми міжособистісного сприйняття в управлінському спілкуванні. 3. Умови ефективної взаємодії в управлінському спілкуванні 4. Творча діяльність.	9
4	Тема 4. Людина в колективі. План: 1. Характеристика групи як соціального феномена 2. Групова динаміка та рівні проблем управління 3. Функції ефективної групи та соціальні ролі її членів 4. Умови ефективності групового вирішення проблем 5. Характеристики членів групи як фактор ефективності	9
5	Тема 5. Психологія ринкових відносин і управління. План: 1. Психологія ринкових відносин. 2. Психологічні передумови утворення організації. 3. Психологія управління. 4. Психологія управління нововведеннями в організації	8
6	Тема 6. Професійна етика фахівця та основи його професійної діяльності. План: 1. Методи управління етикою. 2. Етичні проблеми у бізнесі. 3. Етична поведінка як сукупність вчинків та дій людей 4. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки	8
	Разом	52 год.

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж, робота з книгою (читання, переказ, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо).

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. Практичні: лабораторний метод, практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. **Аналітичний** (суть: розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак).

2.2. **Методи синтезу** (суть: з'єднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета, явища в одне ціле).

2.3. **Індуктивний метод** (суть: вивчення предметів чи явищ від одиничного до загального).

2.4. **Дедуктивний метод** (суть: вивчення предметів чи явищ від загального до одиничного).

2.5. **Традуктивний метод** (суть: це висновки від загального до загального, від часткового до часткового, від одиничного до одиничного).

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. **Проблемний** (проблемно-інформаційний)

3.2. **Частково-пошуковий (евристичний)**

3.3. **Дослідницький**

3.4. **Репродуктивний** (суть: можливість застосування вивченого на практиці).

3.5. **Пояснювально-демонстративний**

4. Активні методи навчання (наприклад) - використання технічних засобів навчання, мозкова атака, рішення кросвордів, конкурси, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, ток-шоу, тренінги, використання проблемних ситуацій, екскурсії, заняття на виробництві, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій *та інші*

5. Інтерактивні технології навчання (наприклад) - використання мультимедійних технологій, інтерактивної дошки та електронних таблиць, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація) *та інші*.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- результати виконання та захисту лабораторних робіт;
- експрес-контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- виконання аналітично-розрахункових завдань;
- написання рефератів, есе, звітів;
- результати тестування;

- письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Модуль 1 – 35 балів		Модуль 2 - 35 балів			
Змістові модулі 1	Змістовий модуль 2	Змістові модулі 3	15	85 (70+15)	15
Т 1-2	Т 3-7	Т 8-14			
17	18	35			

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення.

1. Дубовик С.Г. Основи психології та педагогіки: Наочний посібник для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання за напрямом підготовки 206 «Садово-паркове господарство» / С.Г. Дубовик - Суми, 2014. – 67 с.

2. Дубовик С.Г. Психологія: Наочний посібник для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання за напрямом підготовки 206 «Садово-паркове господарство» / С.Г. Дубовик - Суми, 2014. – 104 с.

13. Рекомендована література

Базова:

1. Бондарчук Е. И., Бондарчук Л.И. Основы психологии и педагогики. – К.: МАУП, 2014. – 168 с.
2. Варій М.Й. Психологія: Навчальний посібник/ Для студ. Вищ. Навч. Закладів. – К.: Центр Учбової Літератури. -2014 – 288с.
3. Лозниця В.С. Основы психологии та педагогики. – К.: КНЕУ, 2017. – 288 с.
4. Котова, І.Б. Загальна психологія: Навчальний посібник / І.Б. Котова, О.С. Канаркевич. - М.: Дашков і К, Академцентр, 2013. - 480 с.
5. Макарова, І.В. Загальна психологія: Короткий курс лекцій / І.В. Макарова. - М.: Юрайт, 2014. - 182 с.
6. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія. – К.: МАУП, 2014. – 256 с.
7. Немов Р.С. Психологія. – М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС., 2016.
8. Психологія / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та інш. – К.: Либідь, 2014. – 560 с.
9. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВД «Професіонал», 2014. – 304 с.

Допоміжна:

1. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. – К.: Центр Учбової Літератури, 2005. – 456 с.
2. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /За аг. Ред.. М.С. Корольчука. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с.
3. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. – К.: Центр Учбової Літератури, 2008. – 224 с.

14. Інформаційні ресурси

- 1.Електронний ресурс. Основы психологии. Сорокун П.А.:
<http://studentam.net/content/view/246/24/>
2. Електронний ресурс. Психологія і особистість. О.Ю. Корнієнко:
https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=ASFpVRUAAAAJ&citation_for_view=ASFpVRUAAAAJ:8AbLer7MMksC
3. Электронный ресурс. Библиотека Фонда содействия развитию психической культуры: <http://psylib.org.ua/books/>